

Luboš FENDRYCH

Geopolitická nutnost? Teoretická analýza intervence USA v Iráku 2003

Posudek oponenta bakalářské práce

Luboš Fendrych ve své bakalářské práci analyzuje faktory vedoucí k intervenci USA do Iráku v roce 2003, a to z pohledu teorie útočného realismu a neokonzervativní ideologie. Téma je to pochopitelně stále velmi sporné a kontroverzní, a každý pokus o jeho zpracování je teoreticky i prakticky cenný. Hned na úvod mohu s radostí konstatovat, že autor se tohoto úkolu zhostil s příkladnou pílí a také s mimořádným úspěchem.

Předkládaná bakalářská práce má nadprůměrný rozsah – tvoří ji 70 stran textu a pět příloh. Text je vhodně doplněn různými schémata, grafy a tabulkami. Seznam literatury je úctyhodný – obsahuje přes 70 položek vesměs aktuální české a především zahraniční literatury, dále odkazy na různé statistické prameny a přes 30 dalších internetových zdrojů. Práce je členěna do pěti kapitol a řady podkapitol. Po technické a vizuální stránce je zpracována pečlivě.

V úvodu student čtenáře zasvěcuje do problematiky, stanovuje cíle práce a výzkumné otázky, krátce nastiňuje metodologii a předkládá přehled základní literatury k tématu, kterou se zároveň snaží přehledně klasifikovat. Další dvě kapitoly jsou teoretické. Na základě skutečně robustního přehledu literatury představuje autor na téměř 20 stranách teorie mezinárodních vztahů, přičemž se soustřeďuje na útočný realismus a dále na americký neokonzervatismus. Na tomto základě potom stanovuje šest hypotéz pro svou práci, kterými se snaží vysvětlit americkou intervenci v Iráku v roce 2003 z hlediska realismu (tři hypotézy) a neokonzervatismu (zbývající tři). Platnost těchto hypotéz potom autor posuzuje na 23 stranách empirické kapitoly své práce. Vědecky zručně a zkušeně Luboš Fendrych v jednotlivých podkapitolách této části postupně potvrzuje či vyvrací jednu hypotézu za druhou. V kvalitním závěru potom autor zodpovídá na výzkumné otázky a velmi přehledně hodnotí platnost hypotéz. Čtyři byly vyvráceny a dvě potvrzeny. Práce přitom nepotvrdila pro daný konflikt teorii útočného realismu, naopak se ukázal význam neokonzervativní ideologie, i když – podle autora – ne jako hlavního spouštěcího mechanismu pro intervenci. Výsledky práce potom vedou studenta k zajímavým zobecněním (např. „zatímco ideologie determinuje momentální jednání, mezinárodní struktura působí v dlouhodobém výhledu jako korektiv“, s. 59) a též k námětům pro další výzkum.

Práci hodnotím jako mimořádně zdařilou. Oceňuji ohromné množství aktuální zahraniční literatury, kterou autor nastudoval a v textu také opravdu využil, a ve které se evidentně suverénně orientuje. To ostatně dokládají různá schémata a zdařilé pokusy o utřídění a klasifikaci sledované problematiky. Dále vysoce hodnotím jasnou, přehlednou a logickou strukturu práce. Student pracoval příkladně vědecky – stanovil jasný cíl a výzkumné otázky, a na základě studia literatury také inovativní a netriviální hypotézy. Analytická část práce je potom zaměřena čistě na potvrzení či vyvrácení hypotéz. To také umožnilo při výzkumu tohoto ve své podstatě velmi kontroverzního a sporného tématu vysoce racionální a objektivní výsledky i jejich hodnocení. Luboš Fendrych šel jasně za svým cílem a eliminoval jakýkoli nevědecký „balast“, který zatěžuje

řadu jiných studentských i vědeckých prací. Dále oceňuji srozumitelnost a jasnost textu, a kvalitní závěr a přehledné zhodnocení platnosti hypotéz.

K textu práce mám pouze několik dílčích výhrad. Za prvé, z technického hlediska mi vadí anglické popisy v mapě v příloze č.1, a dále občasné překlepy či chybně malá a velká písmena. Dobře nepůsobí například překlep hned na prvním řádku práce (s. 8: „O intervence v Iráku“) nebo do očí bijící chyby jako „spojených států amerických“ (s. 54 v poznámce). Za druhé, čtenáři který se danému tématu vědecky nevěnuje chybí bližší vysvětlení toho, proč byly ukazatele „komplexní moci“ a „útočné moci“ (tab. 8 a 9) konstruovány právě takto, případně nějaké bližší hodnocení jejich kladů a záporů. To by mělo být součástí kapitoly Metodologie (1.4). Ta je ovšem příliš krátká a o metodách se toho v ní moc nedočteme. Tato kapitola by měla být zařazena mezi teoretický přehled a vlastní výzkum a především by měla být podstatně delší. Za třetí, kapitola 2 je nepoměrně krátká, respektive není jasné, proč není zařazena jako podkapitola v kapitole 1 či 3. Z odborného hlediska si potom pouze nejsem jist, zda bylo nezařazení Turecka do kvantitativních analýz dostatečně vysvětleno (s. 35). Tvrzení že „použití vojenských prostředků a samotná angažovanost této země v blízkovýchodních konfliktech není příliš pravděpodobná“ zní dosti zjednodušeně. Toto by mohlo být i námětem pro diskusi v průběhu obhajoby. A konečně, nejsem si jist, zda autor nepřeceňuje roli „izraelské lobby“ v USA, respektive zda jí nevěnuje přece jen neúměrně velkou pozornost. To je ovšem věcí názoru.

I přes uvedené dílčí výhrady a polemiky musím zopakovat, že bakalářskou práci Luboše Fendrycha hodnotím jako mimořádně zdařilou a (nejen) v českém geografickém prostředí jako vysoce inovativní a exemplární. Rozsahem, obsahem i zpracováním by uspěla i jako práce diplomová. Práci proto vřele doporučuji k obhajobě. Zároveň navrhuji účast autora v soutěži o studentskou vědeckou práci, a doporučoval bych též práci ve zredukované podobě – a ve spolupráci se školitelem – publikovat v některém odborném časopise.

Mgr. Jan Kabrda, Ph.D.
Praha, 12. 6. 2011